

Mesečni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 31. oktobra 2015

Povzetek

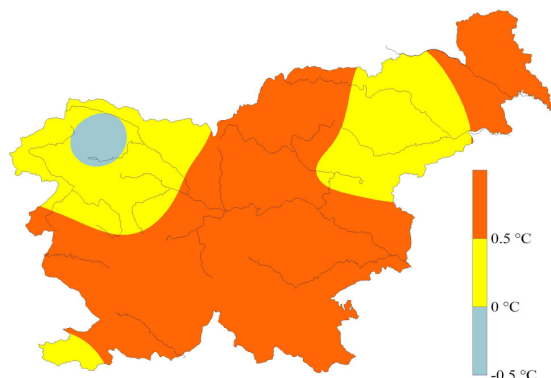
Potem, ko se je končalo daljše obdobje deževnega vremena v prvi polovici oktobra se je v optimalnem časovnem okviru pričela setev ozimne pšenice. Ječmen, ki je bil posejan pred dežjem, je že vzkalil, pšenica še ne. Na izpostavljenih legah smo v zadnji tretjini oktobra zabeležili prvo jesensko slano, letos več kot štirinajst dni kasneje kot kot običajno.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Oktober nam je postregel tako s toplimi jesenskimi dnevi kot tudi s pravim jesenskim deževjem. V začetku meseca so prevladovali toplejši dnevi kot običajno, vendar pa so bile večinoma prisotne tudi manjše krajevne padavine. V sredini meseca se je ohladilo, temperature zraka so padle pod običajne vrednosti, močnejše je deževalo, vrhunec pa so padavine dosegle med 13. in 15. oktobrom. Količina padavin na Goriškem je takrat v manj kot 72 urah preseгла mesečno povprečno količino za mesec oktober, na Gorenjskem in v Beli krajini pa se ji je močno približala. V zadnji dekadi se je zopet ogrelo, čez dan je bilo prijetno toplo, medtem ko so bila jutra večinoma hladna, naravo je prekrila slana, po kotlinah se je zadrževala megla, na izpostavljenih in višjih legah so jutranje temperature zraka padle tudi pod ničlo. Sicer pa so bile mesečne temperature zraka na severozahodu, Obali ter v Podravju okrog normalnih vrednosti, drugod, torej v večjem delu Slovenije pa od 0,5 do 1 °C višje od povprečnih. Deževnih dni je bilo kar od 14 do 19, kar je za od 3 (na Koroškem) do 7 dni (na Goriškem) več kot v dolgoletnem povprečju, višina padavin pa se je gibala od okrog 130 mm na Obali in v osrednji Sloveniji do več kot 250 mm na Goriškem ter Dolenjskem. Padavin je bilo skoraj povsod več kot običajno, v osrednjem delu države okrog normalnih vrednosti. Odstopanje količine dežja se je večalo proti vzhodu, kjer ga je bilo na skrajnem vzhodnem robu Slovenije enkrat več kot običajno. Sončnih ur je bilo manj kot v povprečju, večinoma od 60 do 80 %, povprečnim vrednostim pa so se najbolj približali na Primorskem in celjskem.

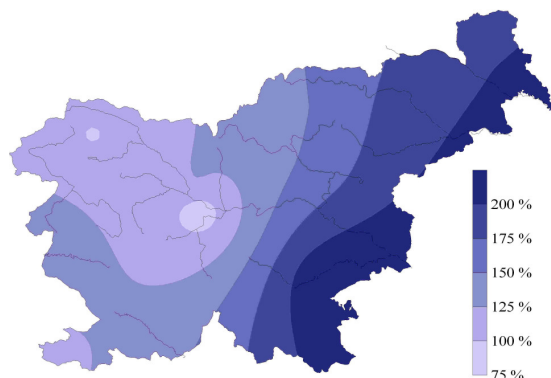
Dekadne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T, °C) in odklon dekadne povprečne temperature zraka od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	Tpovp	Tmax	Tmin
Bilje	13,1	22,6	1,8
Portorož let.	14,0	23,6	3,5
Ljubljana	11,0	21,6	2,6
Novo mesto	10,8	20,7	1,7
Celje	10,1	22,5	1,0
Maribor let.	10,2	21,6	0,6
Murska Sobota	10,1	22,5	0,7
Rateče	7,0	18,6	-3,0
Slovenj Gradec	9,2	19,4	-0,6

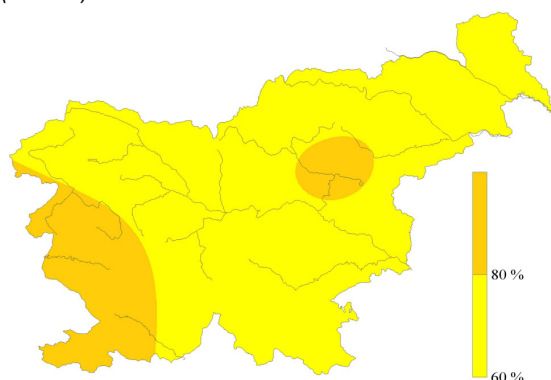
Dekadne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	RR	suhi	deževni
Bilje	247,5	13	18
Portorož let.	133,8	16	15
Ljubljana	126,8	14	17
Novo mesto	261,7	12	19
Celje	189,0	14	17
Maribor let.	178,0	16	15
Murska Sobota	142,4	17	14
Rateče	187,9	14	17
Slovenj Gradec	166,8	17	14

Dekadne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon dekadne vsote od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	142,5	10,1
Portorož let.	148,0	9,9
Ljubljana	80,5	8,7
Novo mesto	71,8	7,1
Celje	100,1	8,9
Maribor let.	98,2	8,9
Murska Sobota	90,9	7,5
Rateče	94,5	8,2
Slovenj Gradec	95,6	8,3

TEMPERATURA IN STANJE TAL

Ob obilnih padavinah v prvi polovici meseca so bila tla zasičena z vodo, še posebno na jugovzhodu in severovzhodu države, ter v osrednji Sloveniji, kjer so reke prestopile bregove oziroma je zaradi prezasičenosti tal z vodo ta zastajala na površini tal. Temperatura tal je bila zahodu in skrajnem severovzhodu države nekoliko pod dolgoletnim povprečjem, drugod je bila skoraj enaka povprečju ali le rahlo nad njim. Povprečne temperature tal so se gibale med 11 °C na vzhodu in 14 °C na Goriškem, oziroma do skoraj 15 °C na obalnem območju. Najvišje zabeležene temperature tal so ponekod še presegle 20 °C, najnižje pa niso padle pod 5 °C, razen na murskosoboškem območju do 4,5 °C.

Dekadna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm (Tt, °C)

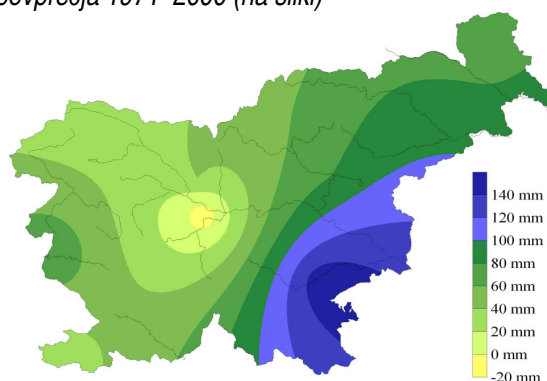
Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	13,9	-0,5	5,9	22,2	14,2	-0,4	7,7	20,6
Portorož let.	14,6	-0,4	8,0	21,7	15,1	-0,4	10,3	20,4
Ljubljana	12,2	-0,1	6,3	19,8	12,8	0,0	7,8	18,6
Novo mesto	/	/	/	/	/	/	/	/
Celje	12,5	0,6	8,4	17,5	12,7	0,4	9,3	16,3
Maribor let.	11,9	0,1	6,5	19,1	12,1	0,1	8,0	17,1
Murska Sobota	11,4	-0,3	4,5	20,7	11,6	-0,2	5,9	18,2
Slovenj Gradec	/	/	/	/	/	/	/	/

VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Mesečna vodna bilanca je bila ob obilici dežja in nizkemu izhlapevanju povsod visoko pozitivna. Vodno bilančni presežki so bili 77 mm na Obali, okrog 100 mm v osrednji Sloveniji in Pomurju, okrog 140 mm na Koroškem in Podravju, 160 mm na Gorenjskem in celjskem, 195 mm na Goriškem ter več kot 230 mm na Dolenjskem. Odstopanja od povprečja so sledila padavinski sliki, torej so bila večja na vzhodu, kjer je bila vodna bilanca višja od povprečne tudi za več kot 120 mm. Mesečne vrednosti izhlapevanja pa so se gibale med 24 mm na Koroškem do več kot 50 mm na Primorskem.

Dekadne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET₀, mm), število dni z ET₀ > 5 mm/dan ter odklon dekadne meteorološke vodne bilance od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	VB	ET ₀
Bilje	195,1	52,4
Portorož let.	77,1	56,7
Ljubljana	96,4	30,4
Novo mesto	232,1	29,6
Celje	157,9	31,1
Maribor let.	143,3	34,7
Murska Sobota	111,0	31,4
Rateče	160,0	27,9
Slovenj Gradec	142,7	24,1

Mesečno in sezonsko število dni ter največja debelina snežne odeje (cm)

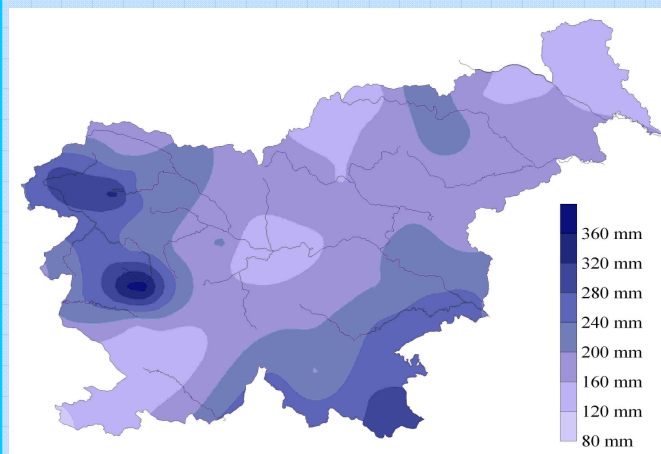
Postaja	Mesečno		Sezona mirovanja (oktober – marec)	
	Sneg (dni)	Sneg (max)	Sneg (dni)	Sneg (max)
Bilje	0	0	0	0
Portorož let.	0	0	0	0
Ljubljana	0	0	0	0
Novo mesto	0	0	0	0
Celje	0	0	0	0
Maribor let.	0	0	0	0
Murska Sobota	0	0	0	0
Rateče	0	0	0	0
Slovenj Gradec	0	0	0	0

STANJE RASTLIN

Setev ječmena je potekala že ob koncu septembra, še pred deževnim obdobjem, ki je sledilo v prvi polovici oktobra. Po dežju pa so posejali tudi večino ozimne pšenice. Setev pšenice je bilo potrebno prilagajati stanju obilne založenosti tal z vodo, kljub temu je potekala v optimalnih setvenih rokih. Poleg obilne vlažnosti tal so bile tudi temperature tal ob in po setvi ugodne za pripravo semena na vznik. Ječmen je večinoma že vzkalil, pšenica le izjemoma. Le na Vipavskem, kjer je nekoliko poznejša setev običajna, je setev potekala ob koncu oktobra. Ovirala jo je močna burja, ki je skoraj ves zadnji teden oktobra dodobra prepihal Vipavsko dolino. Razmere so bile v drugi polovici oktobra ugodne tudi za setev za zeleno gnojenje. Na Primorskem se že pripravljajo na obiranje oljk. Oljkarji, ki spremljajo dozorevanje oljk sporočajo, da je čas za obiranje nekaterih sort oljk že nastopil.

NOVICE – Jesensko deževje

Predhodna nasičenost tal z vodo ter velike skupne akumulacije padavin od 10. do 15. oktobra so zaustavile dela na poljih. Poleg tega so se že tako velike vodnatosti rek še povečale in prihajalo je do razlivanja rek na območjih vsakoletnih poplav, poplavljenе so bile večinoma kmetijske površine in ceste.

Višina padavin v obdobju od 1. do 20. oktobra 2015.

Največ padavin je v prvih dveh oktobrskih dekadah padlo na Goriškem in Bovškem, kjer je bilo od 200 do 380 mm dežja. V Biljah je padlo 234 mm, v Novi Gorici 224 mm, Ajdovščini 246 mm dežja, v višje ležečih predelih pa so lokalno vrednosti presegle 300 mm. Večje količine dežja so bile izmerjene tudi na jugovzhodu države, od 200 do 280 mm. V Novem mestu je bilo padavin 253 mm, v Črnomlju 287 mm. Drugod po državi, v pasu od jugozahoda do severovzhoda pa je bilo padavin večinoma od 100 do 200 mm. Dnevna višina padavin je večkrat preseгла 15 mm. Na Goriškem je količina padavin v manj kot 72 urah preseгла mesečno povprečno količino za mesec oktober, v Biljah 180 mm (povprečje je 156 mm), na Gorenjskem in v Beli krajini pa se ji je močno približala, v Lescah 154 mm (157 mm), Črnomlju 129 mm (139 mm).

Na letališču Portorož in v Ljubljani so padavine presegle dolgoletno povprečje za 11 % oziroma 16 %. Na Gorenjskem je bilo dežja več za 56 % na Letališču Jožeta Pučnika ter za 75 % v Ratečah. Drugod je bilo odstopanje še večje, vsaj za enkratno povprečno vrednost; v Biljah, Celju in Šmartnem pri Slovenj Gradcu za od 112 do 119 %, v Murski Soboti za 182 %, Novem mestu za 212 %.

Več o jesenskem deževju najdete na spletnih straneh:

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/interesting/>

<http://www.arso.gov.si/vode/poro%C4%8Dila%20in%20publikacije/Hidrolo%C5%A1ko%20poro%C4%8Dilo%20o%20visokih%20vodah%20med%2011.%20in%2018.%20oktobrom%202015.pdf>